

Gymnázium Ľudovíta Štúra v Trenčíne

Učebné osnovy

Stupeň vzdelania: ISCED 3A

Študijný odbor: 7902 J – gymnázium

Zameranie školského vzdelávacieho programu:

Predmet: Fyzika

Úroveň:

Počet hodín:

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	Spolu
počet h týždenne	počet h týždenne	počet h týždenne	počet h týždenne	počet h týždenne	počet h týždenne
počet h ročne	počet h ročne	počet h ročne	počet h ročne	počet h ročne	počet h ročne
3	3	1			
99	99	33			

Výchovno-vzdelávacie ciele a vzdelávacie stratégie predmetu:

- opísať spôsoby, ako prírodné vedy pracujú
- vyhodnotiť zisky a nedostatky aplikácií vedy
- diskutovať na tému etických a morálnych otázok vyplývajúcich z aplikácie vedy
- diskutovať, ako štúdium vedy je podmienené kultúrnymi vplyvmi
- chápať, ako rôzne prírodovedné disciplíny vzájomne súvisia a ako súvisia s inými predmetmi
- považovať vedu ako aktivitu spolupráce
- žiak má byť schopný komunikovať myšlienky, pozorovania, argumenty, praktické skúsenosti:
  - použitím vhodného slovníka a jazyka
  - použitím grafov a tabuliek
  - použitím vhodného formátu laboratórneho protokolu
  - použitím vhodného softvéru ako textový editor, tabuľkový procesor
- žiak má byť schopný demonštrovať poznatky a pochopenie:
  - povahy a metodológie prírodných vied
  - vedeckých faktov, definícií, zákonov, teórií, modelov,
  - vhodného slovníka a terminológie, vrátane použitia symbolov
    - ako sa zákony, modely a názory menili v čase
  - systém jednotiek SI

- plánovať vhodný experiment
- vyhodnotiť celkový experiment včítane použitých postupov
- vybrať si a bezpečne použiť experimentálnu zostavu, materiál, techniku vhodnú na meranie
- vykonávať experiment bezpečne, zaznamenávať údaje z pozorovania a merania
- používať vhodné nástroje a techniku na zber dát
- spolupracovať v skupine

Obsah a rozsah predmetu:

Ročník	Tematický celok štandard	Obsahový	Prierezová téma	Výkonový štandard	Počet hodín
Prvý	Fyzikálne veličiny a jednotky Skalárne a vektorové veličiny medzinárodná sústava jednotiek SI premena jednotiek		OŽZ	charakterizovať skalárne a vektorové veličiny ich znázornenie a operácie s nimi- sčítanie, odčítanie, násobenie a delenie vektorov meranie fyz. veličiny, vyhodnotenie presnosti a chýb merania medzinárodná sústava jednotiek SI základné, doplnkové, odvodené a vedľajšie jednotky	3

			premena jednotiek- zápisy v dekadickej sústave	
	Kinematika hmotného bodu Rozdelenie pohybov Rovnomerný pohyb Nerovnomerný pohyb Rovnomerne zrýchlený pohyb Rovnomerne spomalený pohyb Voľný pád Pohyb po kružnici Zvislý vrh nahor Vodorovný vrh	OŽZ, ENV	žiak vie charakterizovať mech. pohyb a hm. bod žiak rozlišuje pojmy trajektória, dráha a posunutie veličiny: dráha, rýchlosť (priemerná a okamžitá), zrýchlenie, žiak vie charakterizovať všetky pohyby rovnicami (pre veličiny:rýchlosť a dráhu v závislosti od času) charakterizovať všetky pohyby grafmi: žiak vie vyjadriť veličiny:perióda, frekvencia, uhlová rýchlosť veličiny:okamžitá rýchlosť, čas výstupu, výška výstupu, veličiny:čas dopadu a miesto dopadu telesa žiak vie aplikovať pohybové	10

			zákony pri riešení fyz. úloh	
	Dynamika hmotného bodu Sila ako vektor Newtonove pohybové zákony (NPZ) zákon zotrvačnosti zákon sily zákon akcie a reakcie	OŽZ, ENV	sila ako príčina pohybu skladanie a rozkladanie síl (výpočtom a graficky) rôzne druhy síl (trecia, dostredivá, tiažová) žiak vie formulovať NPZ slovne aj rovnicou aplikácie Newtonovych pohybových zákonov pre rôzne pohyby a ich dôsledky hybnosť, zákon zachovania hybnosti žiak vie aplikovať pohybové zákony pri riešení fyz. úloh	12
	Mechanická práca a energia mechanická práca kinetická, potenciálna a mechanická energia telesa a sústavy výkon, príkon, účinnosť	OŽZ, ENV, TPZ	výpočet mechanickej práce žiak vie riešiť praktické úlohy: na zákon zachovania energie a hybnosti-pružná a nepružná zrážka telies, premeny energie	6

Gravitačné pole Newtonov gravitačný zákon intenzita a potenciál gr. poľa pohyby telies v homogénnom gravitačnom poli Zeme pohyby družíc v radiálnom gr poli Zeme Keplerove zákony	OŽZ, ENV, TPZ	gravitácia a gravitačná sila- vysvetlenie prílivu a odlivu výpočet intenzity a potenciálu homogénne a radiálne gr. pole (vektorový a siločiarový model) žiak vie charakterizovať vodorovný a zvislý vrh žiak vie vypočítať kruhovú rýchlosť, obežnú dobu, chápe význam 1. a 2. kozm. rýchlosti žiak vie opísať pohyb planét v slnečnej sústave žiak vie vypočítať obežnú dobu planéty a hlavnú polos elip. trajektórie planéty	6
Mechanika tuhého telesa moment sily, momentová veta	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie definovať tuhé teleso a jeho ťažisko žiak vie definovať rameno sily,	6

	skladanie a rozklad síl rovnovážna poloha telesa		vektor momentu sily, pravidlo pravej ruky skladanie a rozklad síl na dve rovnobežné zložky (graficky a výpočtom) druhy rovnovážnych polôh telesa, stabilita žiak vie aplikovať teoretické poznatky pri riešení úloh z tech. praxe	
	Mechanika tekutín Vlastnosti tekutín Tlak a tlaková sila Pascalov zákon Archimedov zákon Rovnica spojivosti	OŽZ, ENV, TPZ	ideálna kvapalina a plyn, tekutiny tlak (hydrostatický a atmosferický) žiak vie formulovať Pascalov zákon a jeho využitie (hydraulika) žiak vie definovať vztlakovú silu, formulovať Archimedov zákon(slovne a rovnicou) podmienky plávania telies odporová sila prostredia prúdenie tekutín- znázornenie	10

	Bernoulliho rovnica Prúdenie skutočnej kvapaliny		pomocou prúdnic žiak vie formulovať rovnicu spojitosti slovne aj matematicky žiak vie formulovať Bernoulliho rovnicu slovne aj matematicky, vie riešiť praktické úlohy na jej využitie laminárne a turbulentné prúdenie žiak vie vypočítať odporovú silu prostredia, pozná aerodynamický tvar telesa	
	Termodynamika vnútorná energia teplota a jej meranie teplo a tepelná výmena 1. a 2. termodynamický zákon	OŽZ, ENV, TPZ	zmeny vnútornej energie pri konaní práce a tep. výmene druhy teplomerov Celziova a Kelvinova teplotná stupnica, premeny teplôt žiak vie definovať mernú tepelnú kapacitu a teplo žiak vie opísať kalorimeter žiak vie zostaviť a vyriešiť kalorimetrickú rovnicu	6

			žiak vie formulovať tieto zákony slovne aj matematicky a vie ich použiť pri riešení praktických úloh	
	Štruktúra a vlastnosti plynov tlak plynu stavová rovnica tepelné deje v plynoch práca plynu, kruhový dej	OŽZ, ENV, TPZ	rovnicu pre tlak ideálneho plynu žiak pozná všetky tvary stavovej rovnice žiak vie charakterizovať izotermický, izobarický, izochorický adiabatický dej- rovniciami a graficky žiak vie teoretické poznatky využiť pri riešení úloh z praktického života žiak vie teoretické poznatky využiť pri chápaní činnosti tepelných motorov	7
	Cvičenia z fyziky Chyby merania, meranie dĺžky telesa Meranie hustoty pevnej látky	OŽZ, ENV, TPZ, OSR	žiak pri laboratórnych cvičeniach vie samostatne zostaviť zariadenie na experiment (podľa predpísanej schémy)	33

	Operácie s vektormi- riešenie úloh Úlohy z kinematiky priamočiarych a krivočiarych pohybov Pokusné pozorovanie kinematiky pohybu guľôčky na vodorovnej a naklonenej rovine Meranie šmykovej trecej sily a váľivého odporu Úlohy I na použitie pohybových zákonov z dynamiky Úlohy II na použitie pohybových zákonov z dynamiky Štúdium premien mechanickej energie Úlohy na vodorovný a zvislý vrh Overenie momentovej vety Úlohy na ťažisko a stabilitu telesa Meranie výtokovej rýchlosti kvapaliny Približné určenie priemeru molekuly kyseliny olejovej Meranie mernej tepelnej kapacity pevnej látky Riešenie úloh na stavovú rovnicu a tepelné deje v plynach		žiak na základe teoretických vedomostí chápe metódu a postup, ktorý použije pri meraní daných fyzikálnych veličín(dĺžka, čas, hustota, trecia sila, obsah, objem, sila, rýchlosť, teplota, hmotnosť) žiak počas merania zaznamenáva hodnoty meraných veličín samostatne ich vie spracovať a vyhodnotiť presnosť merania (priemernú hodnotu, absolútnu a relatívnu odchýlku) žiak vie samostatne formulovať záver svojho merania, kde porovná namerané a tabulkové hodnoty meranej veličiny, prípadne vyhodnotí presnosť zvolenej meracej metódy	
Druhý	Štruktúra a vlastnosti kvapalín Vlastnosti povrchovej vrstvy Kapilárne javy zmeny skupenstva látok fázový diagram	OŽZ, ENV	žiak vie definovať veličiny: povrchová sila, energia, napätie žiak vie vysvetliť : kapilárna elevácia a depresia žiak vie vysvetliť: topenie, tuhnutie,	4

			vyparovanie, var, skvapalňovanie, sublimácia a desublimácia riešiť úlohy z praxe- vypočítať skupenské a merné skupenské teplo práca s grafom	
	Štruktúra a vlastnosti pevných látok rozdelenie pevných látok druhy deformácie Hookov zákon teplotná rozťažnosť látok	OŽZ, ENV	žiak vie porovnať kryštalické a amorfné látky, druhy kryš. mriežok žiak vie porovnať pružnú a nepružnú deformáciu žiak vie formulovať zákon slovne aj rovnicou a vie vysvetliť krivku deformácie žiak vie vysvetliť - dĺžková a objemová rozťažnosť a využitie v praxi žiak vie riešiť úlohy na deformáciu a rozťažnosť v technickej praxi	3
	Elektrické pole el. náboj a jeho vlastnosti Coulombov zákon intenzita a potenciál kapacita vodiča a kondenzátor spájanie kondenzátorov	OŽZ, ENV	Druhy el. náboja žiak vie vypočítať el. silu medzi dvomi nábojmi žiak vie vypočítať intenzitu a potenciál el. poľa, vie znázorniť- homogénne a radiálne el. pole (vektorový a siločiarový model) žiak vie znázorniť el. pole platňového kondenzátora žiak vie nakresliť a vypočítať výslednú	6

			kapacitu sériovo a paralelne zapojených kondenzátorov žiak vie vypočítať el. energiu nabitého kondenzátora	
	Elektrický prúd v látkach			13
	El. prúd v kovoch Vznik el. prúdu, zdroje napätia Ohmove zákony elektrický odpor spájanie rezistorov el. práca, výkon, účinnosť	OŽZ, ENV	žiak vie porovnať rôzne zdroje napätia žiak vie vysvetliť el. prúd ako fyz. jav a fyz. veličinu žiak vie formulovať slovné aj matematicky Ohmove zákony, vie vysvetliť svorkové a elektromotorické napätie zdroja žiak vie vysvetliť el. odpor ako jav a fyz. veličinu, jeho závislosť od parametrov a teploty vodiča žiak vie znázorniť paralelne a sériové zapojenie rezistorov, vie vypočítať výsledný odpor sústavy žiak vie riešiť jednoduché el. obvody, vypočítať spotrebu el. energie	
	El. prúd v polovodičoch Vlastné a nevlastné polovodiče	OŽZ, ENV	žiak vie vysvetliť rozdiel medzi vlastnou a nevlastnou el. vodivosťou polovodičov (polovodič typu NaP) žiak vie vysvetliť deje na PN prechode-	

	polovodičová dióda tranzistor		diodový jav a jeho využitie v praxi žiak pozná tranzistor - jeho zloženie a typy: PNP, NPN a využitie v praxi	
	El. prúd v elektrolytoch Elektrolyt Faradayove zákony elektrolýzy galvanické články	OŽZ, ENV	žiak vie ako vzniká vodivý roztok, vie zapísať disociačné rovnice vie popísať elektrolýzu žiak vie zákony formulovať slovné aj matematicky, vie vyriešiť úlohy z praxe žiak vie vymenovať a porovnať niektoré galvanické články(Voltov, Daniellov, suché články) a akumulátory	
	El. prúd v plynoch ionizácia plynu Samostatný a nesamostatný el. výboj druhy el. výbojov termoemisija	OŽZ, ENV	žiak vie vysvetliť tepelnú ionizáciu a ionizáciu nárazom aj ionizačnú energiu a ionizátor žiak vie zostrojiť volt-amperovú charakteristiku výboja žiak vie charakterizovať : tleci, oblúkový, iskrový výboj a korónu- vie riešiť praktické úlohy žiak vie vysvetliť termoemisiu a jej využitie v obrazovej elektrónke	

	Magnetické pole			11
	Stacionárne mag. pole mag. pole priameho vodiča s prúdom Mag. pole dvoch vodičov s prúdom Mag. pole cievky s prúdom Nabitá častica v mag. poli magnetické vlastnosti látok	OŽZ, ENV	Mag. sila, mag. indukcia- ich znázornenie a výpočet, Ampérove pravidlo a Flemingovo pravidlo výpočet elektrickej sily znázornenie mag. poľa, výpočet mag. indukcie výpočet mag. sily a rýchlosti častice, ktorá sa pohybuje po kružnici žiak vie porovnať paramagnetické, diamagnetické a feromagnetické látky a ich využitie v praxi	
	Nestacionárne mag. pole Mag. indukčný tok jav elektromagnetickej indukcie Faradayov zákon el.mag. indukcie vlastná indukcia	OŽZ, ENV	Žiak vie vypočítať mag. ind. tok plochou závitú alebo cievky a určiť podmienky kedy nastáva jeho zmena žiak vie popísať jav EMI a určiť podmienky jeho vzniku a využitie v elektrotechnike žiak vie vypočítať indukované el. napätie žiak pozná Lenzov zákon a jeho využitie žiak vie definovať indukčnosť cievky a	

			popísať jav: vlastná indukcia žiak vie vypočítať energiu mag. poľa cievky s prúdom	
	Mechanické kmity			8
	Kinematika kmitov mechanický oscilátor harmonický kmitavý pohyb fáza a začiatočná fáza kmitov	OŽZ, ENV	žiak vie popísať mech oscilátor žiak vie opísať HKP rovnicou pre okamžitú výchylku, periódou a frekvenciou žiak pozná pojmy: fáza a začiatočná fáza kmitov žiak vie znázorniť: časový a fázorový diagram a jeho využitie pri skladaní kmitov	
	Dynamika kmitov Sila- príčina HKP pružinový oscilátor	OŽZ, ENV	žiak vie znázorniť harmonickú silu, ktorá spôsobuje HKP žiak vie porovnať pružinový oscilátor a matematické kyvadlo, vie vzťahy pre periódu a frekvenciu vlastných kmitov	
	Energia kmitov Vlastné a nútené kmity premeny energie v oscilátore	OŽZ, ENV	žiak vie porovnať tlmené a netlmené kmity, vie vysvetliť jav rezonancie a jeho využitie v praxi žiak vie vypočítať kinetickú, potenciálnu a celkovú mech. energiu kmitov	

	Elektromagnetické kmity a striedavý prúd			11
	Oscilačný obvod	OŽZ, ENV	žiak vie popísať deje v LC obvode, znázorniť graficky a napísať rovnice pre ok. prúd a napätie vie porovnať vlastné a nútené kmity, vysvetliť rezonanciu a jej využitie v praxi vie vypočítať periódu a frekvenciu vlastných kmitov	
	Obvody striedavého prúdu Obvody s odporom, s indukčnosťou a s kapacitou	OŽZ, ENV	žiak vie popísať obvody rovnicami pre rezistanciu, kapacitanciu a induktanciu, vie znázorniť ok. prúd a napätie vo fázorovom a časovom diagrame žiak rozlišuje efektívne, maximálne a okamžité hodnoty striedavého prúdu a napätia vie vypočítať výkon striedavého prúdu	
	Striedavý prúd v energetike Výroba striedavého prúdu Trojfázový alternátor	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie popísať zloženie alternátora a dynama žiak vie popísať zloženie, princípy činnosti alternátora, sústavu trojfázových napätí, vysvetliť pojmy: nulovací a fázový vodič vypočítať efektívne a združené napätie	

	Transformátor elektromotor dialkový prenos striedavého prúdu elektrárne		žiak vie popísať jeho zloženie, princíp. činnosti žiak vie popísať jeho zloženie, princíp. činnosti žiak vie vysvetliť kedy je dialkový prenos najhospodárnejší, vie vypočítať stratový a prenášaný výkon žiak vie porovnať rôzne druhy elektrární z ekologického hľadiska	
	Mechanické vlnenie Vznik postupného mech. vlnenia rovnica postupnej mech. vlny interferencia vlnenia stojaté vlnenie chvenie mech. sústav odraz, lom, ohyb a tieň vlnenia zvuk a jeho vlastnosti	OŽZ, ENV	žiak vie porovnať pozdĺžne a priečne vlnenie žiak vie vyjadriť okamžitú výchylku, vypočítať vlnovú dĺžku, rýchlosť a frekvenciu vlnenia žiak vie vysvetliť princíp a dôsledky skladania koherentých vlnení žiak vie porovnať postupné a stojaté vlnenie, vie vysvetliť vznik kmitní a uzlov aj premeny energie žiak vie popísať stojaté vlnenie na strune Huygensov princíp šírenia vlnenia žiak vie použiť Snellov zákon lomu pri riešení úloh	6

	ultrazvuk a infrazvuk		vie formulovať zákon odrazu a podmienky vzniku ohybu a tieňa žiak vie charakterizovať zvuk ako mech. vlnenie, pozná jeho frekvenciu, rýchlosť šírenia a jeho využitie v hudobnej akustike žiak vie charakterizovať ultrazvuk a infrazvuk a ich využitie v praxi (v technike a medicíne)	
	Elektromagnetické vlnenie Vznik EMV stojaté EMV polvlnový dipól vlastnosti EMV rádiolokátor	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie znázorniť dvojvodičové vedenie zakončené spotrebičom vie zapísať rovnicu postupnej EMV žiak vie charakterizovať el. a mag. zložku elektromag. poľa vie znázorniť dvojvodičové vedenie naprázdno a rozloženie kmitní a uzlov napätia a prúdu) žiak vie znázorniť polvlnový dipól, určiť jeho dĺžku, frekvenciu a vlnovú dĺžku vlnenia, ktoré vysiela a prijíma a jeho využitie v praxi žiak vie vysvetliť šírenie EMV v priestore a vymenovať spektrum EMV ažiak vie popísať jeho zloženie a využitie v	4

			praxi	
	Cvičenia z fyziky Určenie povrchového napätia kvapaliny Určenie merného skupenského tepla topenia ľadu Meranie el. napätia a prúdu Meranie el. odporu rezistora Závislosť svorkového napätia zdroja od prúdu v obvode Meranie charakteristiky polovodičovej diódy Určenie zotrvačnej hmotnosti telesa pružinovým oscilátorom Overenie vzťahu pre periódu kyvadla Určenie rezonančnej krivky oscilačného obvodu Určenie indukčnosti cievky a kapacity kondenzátora stried. prúdom Overenie činnosti polovodičového usmerňovača Overenie činnosti transformátora Meranie rýchlosti zvuku Meranie indexu lomu skla Meranie vlnovej dĺžky svetla pomocou opt. mriežky Meranie ohniskovej vzdialenosti šošovky	OŽZ, ENV, TPZ, OSR	žiak pri laboratórnych cvičeniach vie samostatne zostaviť zariadenie na experiment (podľa predpísanej schémy) žiak na základe teoretických vedomostí chápe metódu a postup, ktorý použije pri meraní daných fyzikálnych veličín(povrchového napätia, skupenského tepla topenia, teploty, el. prúdu a napätia, el. odporu, zotrvačnej hmotnosti, periódy, indukčnosti a kapacity, rýchlosti zvuku, indexu lomu skla, vlnovej dĺžky svetla a ohniskovej vzdialenosti šošovky) žiak počas merania zaznamenáva hodnoty meraných veličín samostatne ich vie spracovať a vyhodnotiť presnosť merania (priemernú hodnotu, absolútnu a relatívnu odchýlku) žiak vie samostatne formulovať záver svojho merania, kde porovná namerané a	33

			tabulkové hodnoty meranej veličiny, prípadne vyhodnotí presnosť zvolenej meracej metódy	
Tretí	Optické sústavy a zobrazovanie	OŽZ, ENV, TPZ		6
	Zobrazovanie odrazom rovinné zrkadlo duté, vypuklé zrkadlo		žiak vie graficky znázorniť zobrazovanie rovinným zrkadlom vie opísať vlastnosti vzniknutého obrazu žiak vie graficky znázorniť zobrazovanie dutým a vypuklým zrkadlom, vie popísať vlastnosti obrazu vie napísať zobrazovaciu rovnicu a využiť ju pri riešení úloh vie vypočítať priečne zväčšenie zrkadla	

	Zobrazovanie lomom Šošovky- spojky a rozptylky		žiak vie graficky znázorniť zobrazenie predmetu spojkou a rozptylkou, vie popísať a vypočítať polohu a vlastnosti obrazu, ovláda znamienkovú konvenciu	
	Oko		žiak pozná zloženie oka- ako optickej sústavy, vie vysvetliť: akomodácia oka, konvenčná zrková vzdialenosť, krátkozraké a ďalekozraké oko, zorný uhol a zotrvačnosť oka	
	Vlnové vlastnosti svetla Odraz a lom svetla disperzia a polarizácia svetla interferencia svetla na tenkej vrstve ohyb svetla na optickej mriežke	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie zákon odrazu a lomu a vie ich využiť pri riešení úloh (uhol dopadu, odrazu, lomu, index lomu) žiak vie vysvetliť rozklad svetla porovnať zložené a jednoduché svetlo, rozdiel medzi polarizovaným a nepolarizovaným svetlom, spôsoby polarizácie žiak vie vysvetliť interferenciu v odrazenom a prepustenom svetle, podmienky pre vznik maxima a minima žiak vie popísať optickú mriežku a ohybové spektrum, vie zapísať podmienky pre vznik maxima a minima pri ohybe vie vypočítať mriežkovú konštantu, počet vrypov, vlnovú dĺžku použitého svetla	3

	Elektromagnetické žiarenie spektrum EMŽ žiarenie čierneho telesa Dopplerov jav	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie vymenovať celé spektrum EMŽ vie vypočítať vlnovú dĺžku a frekvenciu žiarenia žiak pozná vlastnosti ultrfialového a rontgenového žiarenia a ich ekologické dôsledky žiak vie formulovať a mat. zapísať: Planckov zákon, Wienov zákon, Stefanov-Boltzmannov zákon a vie riešiť praktické úlohy (vypočítať vlnovú dĺžku, teplotu, energiu, intenzitu vyžarovania telesa) žiak vie vysvetliť tento jav a riešiť jednoduché úlohy z praxe (vypočítať rýchlosť zdroja zvuku alebo svetla, ako aj frekvenciu alebo vlnovú dĺžku žiarenia)	3
	Základy špeciálnej teórie relativity Porovnanie klasickej a relativistickej fyziky Einsteinove princípy relativity dôsledky Einsteinových princíпов	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie porovnať absolútne a relatívne veličiny, vie vysvetliť obmedzenú platnosť zákonov klasickej fyziky žiak vie princíp konštantnej rýchlosti svetla žiak vie vysvetliť pojmy: dilatácia času, kontrakcia dĺžky, rel. skladanie rýchlostí, rel. hmotnosť, hybnosť a energia	3
	Kvantova fyzika	OŽZ, ENV,	žiak vie vysvetliť vonkajší a vnútorný	3

	Fotoelektrický jav Einsteinova rovnica vlnové vlastnosti mikročastíc	TPZ	fotoelektrický jav a jeho využitie (fotobunka) žiak vie formulovať a zapísať danú rovnicu a využiť ju pri riešení úloh (vypočítať energiu, výstupnú prácu, hraničnú frekvenciu, rýchlosť elektrónu) žiak vie formulovať korpuskulárno-vlnový dualizmus častíc a žiarenia, vie vypočítať energiu, hmotnosť, hybnosť, rýchlosť, frekvenciu fotónu a elektrónu	
	Fyzika elektrónové obalu Modely atómu spektrum atómu vodíka emisie a absorpcia žiarenia stojaté elektrónové vlny chemické väzby	OŽZ, ENV, TPZ	žiak vie porovnať Thomsonov, Ruthefordov, Somerfeldov, Bohrov a Schrodingerov model atómu žiak vie rozdelenie spektier (emisné, absorpčné, čiarové, pásové), vie popísať čiarové spektrum vodíka a vypočítať vlnovú dĺžku čiary niektorej série žiak vie porovnať spontánnu a stimulovanú emisiu a jej využitie v laseroch (pozná princíp a využitie lasera) žiak vie charakterizovať stojatú elektrónovú vlnu pomocou kvantových čísel a Pauliho princípu	5

			žiak vie zapísať elektrónovú konfiguráciu prvkov a vysvetliť jednotlivé chemické väzby (ionová, kovová, kovalentná, vodíková)	
	Jadrová fyzika Zloženie at. jadra hmotnostný úbytok a väzbová energia jadra jadrové reakcie radioaktivita jadrový reaktor a jadrová elektrárňa rádionuklidy a ich využitie elementárne častice	OŽZ, ENV, TPZ, OSR	žiak vie charakterizovať protóny a neutróny, izotópy a nuklidy žiak vie vypočítať hm. úbytok a väzb. energiu, a posúdiť stabilitu jadier žiak vie zapísať a vysvetliť podmienky týchto reakcií: syntéza ľahkých jadier, štiepenie ťažkých jadier, reťazová reakcia žiak vie porovnať prirodzenú a umelú rádioaktivitu, vie zapísať chemické reakcie, pozná zákon rádioaktívnej premeny (rovniciu aj graf) vie vyriešiť úlohy z praxe (polčas premeny, rozpadová konštanta, počet nepremených jadier RN, vek vykopávky) žiak pozná zloženie reaktora, princíp jeho činnosti a využitie v jadrovej elektrárni žiak pozná najznámejšie RN a ich využitie v medicíne a v technike žiak pozná rozdelenie a vlastnosti	10

	detekcia a urýchľovanie el. častíc		najznámejších el. častíc (protón, elektrón, neutrón, pozitron, neutrína, mezóny, kvarky) žiak pozná princíp detektorov a urýchľovačov el. častíc, vie porovnať cyklický a lineárny urýchľovač a ich využitie v praxi	

Metódy a formy vyučovania:

Vyučovacie metódy:

informačno-receptívna a reproduktívna

Ilustratívno - výkladová metóda, nazývaná tiež informačno receptívna, spočíva v tom, že učiteľ organizuje oznamovanie informácií, ktoré si majú žiaci osvojiť. Uvedená metóda pozostáva z toho, že učiteľ oznamuje hotovú informáciu rôznymi formami a prostriedkami, žiaci ju prijímajú, dostávajú do vedomia a fixujú v pamäti. Používajú sa pritom:

- a) metódy priameho prenosu: metódy monologické - rozprávanie, prednáška, opis, vysvetľovanie pomocou tlačeného textu, učebnica
- b) metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov názorom (názorné pomôcky)

1. demonštračné metódy

2. metóda dlhodobého pozorovania javov

3. metódy manipulačné a pracovné

Žiaci vykonávajú tú činnosť, ktorá je potrebná pre prvý stupeň osvojenia - počúvajú, sledujú, ohmatávajú, čítajú, pozorujú, porovnávajú novú informáciu s osvojeným učivom a zapamätávajú si ju. Je jednou z najekonomickejších spôsobov odovzdávania informácií a zovšeobecnených a systemizovaných skúseností ľudstva dorastajúcej generácii.

Reproduktívna metóda- obnovovanie (reprodukcia) a opakovanie spôsobu činnosti podľa úlohy od učiteľa sú hlavným znakom tejto metódy. Vedomosti získané informačno - receptívnou metódou nevytvárajú návyky a zručnosti tieto vedomosti

používať. Aby žiaci získali návyky a zručnosti a tým dosiahli druhý stupeň osvojenia vedomostí, učiteľ toto zabezpečuje systémom cvičení a organizovaním činnosti žiakov.

Vyučovacie metódy - heuristická a problémová

Problémová metóda - jej podstata spočíva v tom, že učiteľ nastoluje problém, sám ho rieši, pritom však ukazuje spôsob riešenia v jeho skutočných, žiakom ale prístupných protikladoch, poukazuje na myšlienkový postup pri jeho riešení.

Význam tejto metódy spočíva v tom, že učiteľ ukazuje vzory vedeckého poznávania a vedeckého riešenia problémov. Žiaci kontrolujú presvedčivosť tohto postupu, v myšlienkach sledujú jeho postup, logiku a takto si osvojujú jednotlivé etapy riešenia komplexných problémov. Táto metóda, ako aj heuristická, má žiakov postupne naučiť:

- a) vidieť (postrehnúť) problém
- b) dávať otázky smerujúce k obsahu problému
- c) vyvodzovať závery z ukázaných faktov
- d) samostatne formulovať nájdený problém
- e) vysloviť predpoklad
- f) zostaviť plán preverenia predpokladov a tvrdenia.

Pod problémom sa rozumie situácia, v ktorej je žiak postavený pred riešenie opisu javu alebo vlastnosti objektu s ktorým sa už v predchádzajúcom vyučovaní stretol, ale doterajšie vedomosti nie sú postačujúce na riešenie predloženej situácie.

Heuristická metóda - učiteľ nastoluje problém a pod jeho vedením ho žiaci riešia. Za týmto účelom učiteľ :

- a) rozčleňuje úlohu na niekoľko jednoduchších úloh
- b) realizuje heuristickú besedu vedúcu k cieľu

Vyučovacia metóda výskumná

Výskumná metóda je taká, ktorá napodobňuje metódy vedy. Jej aplikáciou vo vyučovaní sa snažíme dosiahnuť u žiakov toho, aby boli dosiahnuté ciele dané funkciami, ktoré táto metóda má a to:

1. Naučiť metódam vedeckého poznávania
2. Osvojovať si spôsoby (postupy) tvorivej činnosti
3. Pomáhať prebúdzat' záujem, potrebu činnosti a konania
4. Dávať kvalitné, premyslené vedomosti, ktoré možno operatívne a pružne používať

Pretože uvedená metóda je značne náročná, nepoužívame ju tak často ako iné metódy

Formy vyučovania:

podľa pomeru učiteľovej činnosti k žiackej činnosti sa formy organizácie vyučovacieho procesu rozdeľujú na:

- a) hromadné
- b) skupinové
- c) individuálne

Základnými formami vyučovania fyziky sú:

- a) vyučovacia hodina (vyučovacia jednotka) v triede
- b) vyučovacia hodina (vyučovacia jednotka) v špeciálnej učebni
- c) exkurzia z fyziky

Vyučovacie hodiny fyziky možno rozdeliť napr. podľa funkcie v časovo širšie ponímanom vyučovacom procese na:

- úvodné hodiny
- hodiny základného preberania učiva
- hodiny venované zovšeobecňovaniu učiva
- záverečné hodiny

**Hodnotenie a klasifikácia predmetu: Hodnotiť a klasifikovať sa bude podľa Metodického pokynu č. 21/2011
na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl čl. 9**

Učebné zdroje:

Učebnice pre gymnáziá- 1. až 3. ročník

internet